

Iš pirmojo skyriaus

Nors visiškai suprantama, kad samurajus privalo nuolat gerbti Samurajaus kelią, atrodo, kad mes visi itin aplaidūs. Todėl paklausti, kur slypi Samurajaus kelio prasmė, tik nedaugelis atsakytų nemirktelėję. Šitaip yra todėl, kad žmogus iš anksto nežino atsakymo į tokį klausimą. Tai liudija apie nepagarbą Samurajaus keliui.

Aplaidumas yra siaubingas dalykas.

Samurai_04_bit.jpg unknown

Samurajaus kelio esmė yra mirtis. Jei atsidursi situacijoje, kurioje teks rinktis „arba – arba“, nedelsdamas pasirink mirtį. Tai nėra itin sunku. Būk ryžtingas ir veržlus. Tik silpnadvasiai gudročiai linkę tvirtinti, kad mirti nepasiekus savojo tikslo, vadinasi, nustipti it šuniui. Kai tenka rinktis tarp gyvenimo ar mirties, nebūtina siekti kažkokio tikslo.

Visi trokštame gyventi, todėl nenuostabu, kad kiekvienas stengiamės surasti pasiteisinimą ir išvengti mirties. Bet jeigu žmogus nepasiekė tikslo, o gyvena toliau, tai jis – tikras bailys. Šitaip elgtis labai pavojinga. Mirti nepasiekus tikslo – *išties* šuniškas galas ir gryna aklatikystė. Tačiau tai neužtraukia jokios gėdos. Tokia mirtis yra Samurajaus kelio pagrindas. Jeigu žmogus kiekvieną rytą ir kas vakarą ruošis mirčiai ir įstengs gyventi taip, tarsi jo kūnas būtų miręs, jis pasieks tikrąją samurajaus laisvę. Tokio žmogaus gyvenimas bus nepriekaištingas, ir jam pavyks įgyvendinti savo sumanymus.

Samurai_04_bit.jpg unknown

Geras tarnas yra tas, kuris besąlygiškai ir nuoširdžiai paklūsta savo šeimininkui. Toks tarnas pats geriausias. Jeigu žmogus atėjo į pasaulį garsioje šeimoje, kurios šaknys siekia šimtmečius, tai pakanka tik giliai susimąstyti apie priedermę savo protėviams, paniekinti kūną ir protą ir uoliai pasišvęsti tarnystei. O jeigu toks žmogus apdovanotas išmintimi ir gabumais, tai dar ir didžiulė sėkmė. Tačiau netgi tas, kuris yra niekam tikęs ir labai nevikrus, gali tapti patikimas tarnas, jeigu tik bus kupinas ryžto ir nuoširdžiai vykdys šeimininko valią. Tuo metu žmogus, galįs pasigirti tik išmintimi ir gabumais, yra nevertas nė sudilusio skatiko.

Samurai_04_bit.jpg unknown

Pagal būdą žmonės skirstomi į tuos, kurie apdovanoti greitu mąstymu, ir tuos, kurie linkę atsiskirti ir viską ramiai apgalvoti. Antra vertus, kad ir kokie būtų žmogaus būdo privalumai ir

trūkumai, jis sužibės stulbinama išmintimi, jeigu mąstys nesavanaudiškai ir tvirtai laikysis pono Nabešimos samurajų keturių priesakų.¹

Žmonės mano, kad nuolat gilindamiesi į sudėtingus reikalus, jie gebės juos sutvarkyti. Tačiau mąstydami jie vadovaujasi tik savanaudiškais tikslais, todėl galvoje sukasi kreivos mintys, o sprendimai būna niekam tikę.

Sunku atsisakyti kvailos galvosenos ir išsiugdyti nesavanaudiškumą. Tačiau, jeigu svarstydamas reikalą negalvosi apie jį, o visą dėmesį sutelksi į keturis samurajų priesakus, nesieksi asmeninės naudos ir negailėsi pastangų, tai tavasis sprendimas bus tikrai ne prastesnis už ankstesnius.

Samura_04_bit.jpg

Kadangi dažnai elgiamės pasikliaudami savuoju įžvalgumu, tai lengvai tampame savanaudžiai, neklausome proto balso, o tuomet įvykiai ima klostytis ne itin sklandžiai. Žmonės pastebi, kokie niekingi, nedori, riboti ir menki mūsų siekiai. Kai žmogus neįstengia protingai nuspręsti, verta prašyti išmintingesniųjų patarimo. Šis įstengs laikytis Kelio priesakų, nes jo nesavanaudiški ir nuoširdūs patarimai sklinda iš nesavanaudės širdies. Kitų akimis tokie sprendimai tikrai atrodys itin išmintingi. Toks mąstymas labai panašus į medį su daugybe šaknų. Tačiau kiek daug žmonių, kurių proto lankstumas – tarsi žemėn įbesta lazda.

Samura_04_bit.jpg

Mes tyrinėjame praėjusių laikų žmonių mokymą, jų darbus, kad išmoktume senovės išminties ir išvengtume savanaudiškumo. Kai atsikratome savų ydų, klausome senolių pamokymų ir tariamės su kitais žmonėmis, reikalai klostosi puikiai, o nesėkmės aplenkia. Ponas Kacušigė sėmėsi išminties iš pono Naošigės. Apie tai užsimenama *Ohanašikikigyje*. Derėtų padėkoti už tokį jo rūpestį.

Kitados gyvenęs samurajus, kuriam tarnavę jo paties jaunesnieji broliai. Šie keliaudavę drauge kaskart, kai jis išsiruošdavęs į Edą ar Kamigatos provinciją. Pasakojama, kad jis tardavęsis su broliais ir dėl asmeninių, ir dėl visuomeninių reikalų, todėl nelaimės jį aplenkdavusios.

Samura_04_bit.jpg

Sagara Kiuma sutarė su savo šeimininku ir tarnavo jam taip, tarsi paties kūnas jau būtų miręs. Tokių kaip jis tėra vienas iš tūkstančio.

Kartą meistras Sakio surengė svarbų susitikimą Midzugajės sodyboje, ir Kiumai buvo įsakyta pasidaryti sepuku. Tuo metu Osakoje, pono Taku Nujo priemiesčio name, trečiajame aukšte, puikavosi arbatos kambarys. Kiuma išsinuomojo tą kambarį ir, sukvietęs į jį visus Sagos rajono dykinėtojus, surengė lėlių vaidinimą, kuriame ir pats valdė vieną lėlę. Susirinkusieji visą naktį gėrė ir triukšmavo. Pono Taku Nujo namas stovėjo greta pono Sakio sodybos, todėl triukšminga draugija netruko sukelti sumaištį kaimynystėje. Griebdamasis tokių veiksmų, Kiuma meiliai galvojo tik apie savo šeimininką ir degė ryžtu pasidaryti sepuku.²

Samurai_04_bit.jpg

Būti tarnu reiškia ne ką kita, o nuolatinę paramą savo šeimininkui, atsidavimą jo sampratai apie gerį ir blogį ir bet kokios asmeninės naudos atsisakymą. Jeigu daimiaus valdoje atsiras bent trys tokie žmonės, ji bus saugi.

Jeigu pažvelgtume į pasaulį, kuriame viskas teka sava vaga, tai pamatytume daugybę žmonių, kurie pelnė pasitikėjimą parodę apsimestinį atsidavimą, nusimanymą ir gyvenimišką patirtį. Tačiau vos tik ponas išeina į atsargą ar atsiskiria nuo žmonių, iškart atsiranda šutvė tokių tarnų, kurie nusigręžia nuo jo ir siekia naujojo šeimininko palankumo. Apie tokius dalykus net nemalonu galvoti. Aukštakilmiai ir žemakilmiai žmonės, pasižymintys gilia išmintimi ir patirtimi, dažnai mano esantys *tikrieji* ištikimi tarnai, tačiau kai prireikia vardan šeimininko paaukoti gyvybę, jiems ima drebėti kinkos. Tikra gėda. Todėl būna, jog niekam tikęs žmogus tampa neprilygstamas karys, jeigu tik jis atsisako savo gyvenimo ir visiškai paklūsta šeimininkui. Micušigės mirties laikais buvo toks pavyzdys. Tai aš buvau tas atsidavęs ir vienintelis jo tarnas. Kiti sekė man įkandin. Visada išdidūs ir gobšūs dvariškiai nusigręždavo nuo šeimininko vos tik mirtis užspausdavo jam akis.

Sako, kad tarno ir šeimininko santykiuose svarbiausia – atsidavimas. Nors iš pradžių jis gali pasirodyti nepasiekiamas, iš tiesų yra tavo panosėje. Jeigu vieną kartą nuspręsi pasikliauti juo, tai tą patį mirksnį tapsi nepriekaištingas tarnas.

Samurai_04_bit.jpg

Nepaprastai svarbu išsakyti savo nuomonę kitam žmogui ir ištaisyti jo klaidas. Taip gimsta atjauta, kuri yra didžiausia tarnystės pagalbininkė, tačiau toks elgesys reikalauja itin milžiniškų pastangų. Nesunku atskleisti gerąsias ir blogąsias žmogaus savybes, o taip pat pareikšti apie jas savo nuomonę. Dažniausiai žmonės galvoja, kad daro kitiems gera, sakydami jiems nemalonius ar nepriimtinius dalykus, tačiau jeigu jų pastabos nesulaukia reikalingo supratimo, tie žmonės ima manyti, kad daugiau niekuo negali padėti. Ši nuostata klaidinga. Tas pat lyg apšmeižtum žmogų ir užtrauktum jam gėdą, o pats rūpintumeisi kuo

greičiau nusimesti šį akmenį nuo krūtinės.

Prieš pateikdamas žmogui savo nuomonę, gerai apgalvok, ar jis linkęs ją priimti. Dėl to reikia iš pradžių susipažinti artimiau ir įsitikinti, kad žmogus visiškai pasikliauja tavo žodžiais. Kalbėdamas apie dalykus, kurie jam brangūs, stenkis byloti tinkamus žodžius ir siek visiško supratimo. Priklausomai nuo aplinkybių, pagalvok, kaip geriausiai pasiegti – parašyti laišką ar atsisveikinti su pašnekovu. Pagirk jo gerąsias savybes ir imkis bet kokių priemonių, kad padrąsintum. Galbūt derėtų papasakoti apie savąsias ydas, neužsimenant apie jo silpnąsias vietas, tačiau taip, kad pats apie jas susimąstytų. Pasistenk, kad tavo patarimą jis priimtų taip, kaip troškulio iškankintas žmogus priima vandenį. Tik tada tavo išsakyta nuomonė leis ištaisyti klaidas.

Tai nepaprastai sunku. Jeigu žmogaus ydą lemia ilgametis įprotis, ko gero, tau nepavyks nugalėti. Kalbu iš savo patirties. Atvirauti su visais bičiuliais, taisyti vieniems kitų klaidas ir niekuomet nepamiršti apie priedermę būti naudingam savo šeiminkui – štai ką reiškia tarno atjauta. Bet jeigu apšmeižei žmogų, tai kaip gali tikėtis, kad jis taps geresnis žmogus?

Samurai_04_bit.jpg

Žiovauti kitų žmonių akivaizdoje – prasto skonio ženklas. Jeigu netikėtai pajutai norą žiovauti, tai jis pradingęs vos tik delnu perbrauksi kaktą iš apačios į viršų. Jeigu tai nepadės, aplaižyk lūpas nepraverdamas burnos ar paprasčiausiai užsidenk ranka arba rankove, kad niekas nepamatytų, ką darai. Tą patį galima pasakyti ir apie čiaudėjimą. Jei čiaudėsi kitų akivaizdoje, pasirodysi tikras kvailys. Yra dar keletas dalykų, kurie reikalauja atidumo ir ugdymo.

Samurai_04_bit.jpg

Kai kažkoks žmogus pareiškė, kad ūkio reikalus dera tvarkyti kruopščiai ir smulkmeniškai, kitas atšovė, jog iš to nebus jokios naudos.

Visi žino, kad žuvis negyvens ten, kur plyti vien tik skaidrus vanduo. Tačiau jei telkinyje gausu plūdenų ar dar kažko panašaus, tai žuvis slėpsis jų šešėlyje ir gausiai dauginsis. Tad ir žemesnių sluoksnių atstovai gyvens ramiai, jeigu į kai kurias jų gyvenimo sritis bus žiūrima pro pirštus. Tai svarbu suvokti vertinant kitų žmonių elgesį.

Samurai_04_bit.jpg

Kartą, kai ponas Micušigė dar buvo berniukas, šventikas Kajonas jam liepė kažką iš knygos skaityti balsu. Tada ponas Micušigė pakvietė kitus vaikus ir patarnautojus ir jiems tarė:

„Prašom ateiti ir paklaudyti. Sunku skaityti, kai niekas neklauso.“ Šventiką paveikė jo žodžiai ir jis tarė susirinkusiems: „Štai pavyzdys, kuriuo visiems derėtų sekti.“

Samurai_04_bit.jpg

Kiekvieną rytą dera nusilenkti ponui ir tėvams, o tada dievybėms-globėjoms ir budoms-sergėtojams, kurie palankūs šeiminiui. Jeigu tu visuomet teiksi pirmenybę savo šeiminiui, tavo tėvai apsidžiaugs, o dievai ir budos pritars. Karys galvoja tik apie savo šeiminiuką. Jeigu savyje išpuoselėsi ryžtą, tai visą dėmesį skirsi tik šeiminiui ir nesitrauksi nuo jo nė per žingsnį.

Be to, moteris privalo būti taip pat atsidavusi savo vyrui, kaip jis – savo šeiminiui.

Samurai_04_bit.jpg

Pasak vieno žmogaus, prieš keletą metų Macuguma Kioanas papasakojo tokią istoriją: „Medicinos praktikoje vaistai skirstomi pagal In ir Jang, tai yra pagal vyriškąjį ir moteriškąjį pradus. Moterų ir vyrų pulsas taip pat skiriasi. Tačiau per paskutiniuosius penkiasdešimt metų vyrų pulsas tapo toks pat, kaip ir moterų. Pastebėjęs šį dalyką, pritaikiau vieną moterišką akių vaistą gydymas vyrus ir pastebėjau, kad jis padeda. Tačiau kai pamėginau gydyti vyrus vyriškais vaistais, nepastebėjau jokio pagerėjimo. Tuomet supratau, jog vyriškoji dvasia nusilpo, jie tapo panašūs į moteris, ir atėjo pasaulio pabaiga. Kadangi pats buvau šio reiškinių liudininkas, tai viską laikiau paslaptyste.“

Jeigu, atsimindami šią istoriją, pažvelgtume į mūsų laikų vyrus, tai atrastume, jog tokių, kurių pulsas panašus į moterų, yra labai daug, nes tikrų vyrų liko tik keletas. Todėl nugalėti priešininkus šiais laikais nereikia bemaž jokių pastangų. Tai, jog nedaugelis vyrų sugeba meistriškai nukirsti galvą, tik įrodo, kad jų drąsa išgaravo. Jeigu kalbėsime apie kaišiaku, tai teks pripažinti, jog gyvename tokiais laikais, kai vyrai tapo itin išradingi kurdami pasiteisinimus. Prieš keturiasdešimt ar penkiasdešimt metų, kai išbandymai, panašūs į *matanuki*, buvo laikomi vyriškumo apraiška, jie gėdijosi parodyti savo draugams šlaunis be randų, todėl patys jas persidurdavo.

Vyrų pašaukimas – kraugeriška veikla. Mūsų dienomis ši nuostata laikoma kvailyste. Todėl visi reikalai yra išmintingai tvarkomi tik kalbomis, ir visi stengiasi išvengti darbų, kurie reikalauja pastangų. Norėčiau, kad jaunuoliai suprastų mano mintis.

Samurai_04_bit.jpg

Šventikas Tanenas dažnai kartodavo: „Aplink taip maža supratingų žmonių todėl, kad šventikų mokymas remiasi „neproto“ nuostata. O „neprotas“ – tai tas pats protas, tik grynas ir nesudėtingas.“³ Išties įdomu.

Ponas Sanenoris paskė: „Viename atodūsyje nėra vietos užgaidoms, ten slypi Kelias.“ Tačiau nė vienas žmogus neįstengia to aiškiai suvokti. Aiškumas pasiekiamas tik nuolatinėmis ir ilgalaikėmis pastangomis.

Samurai_04_bit.jpg

Derėtų jausti tikrą dėkingumą už paskutiniąją eilėraščio eilutę, kuri skamba: *Kai tavoji širdis paklaus.*⁴ Galbūt ją derėtų suvokti taip pat kaip *Nembucu*. Juk anksčiau jis skambėjo daugelio žmonių lūpose.

Mūsų laikais žmonės, kuriuos vadina protingais, apgaudinėja kitus, prisidengę tariama išmintimi. Dėl šios priežasties jie blogesni už neišsilavinusius kaimiečius. Neišsilavinęs žmogus elgiasi atvirai. Jeigu pažvelgtum giliai į širdį, kartodamas mintyse tą eilėraščio eilutę, joje neliktų jokių slaptaviečių. Tai puikus išmėginimas. Todėl reikia iš anksto ruošti tokiems iššūkiams, kad vėliau netektų gėdytis savo elgesio.

Samurai_04_bit.jpg

Žodis *gen* reiškia „iliuziją“, arba „vaiduoklį“. Indijoje žmogus, kuris rodo fokusus, yra vadinamas *gendžiucuši*, arba iliuzijos kūrimo meistras. Viskas šiame pasaulyje tėra lėlių spektaklis. Štai ką reiškia žodis *gen*.

Samurai_04_bit.jpg

Nepakęsti neteisybės ir ginti teisingumą nelengva. Be to, galvodamas, jog visuomet dera būti teisingam ir iš visų jėgų to siekdamas, sulauksi priešingo poveikio ir padarysi daugybę klaidų. Kelias yra kažkas labiau iškilnesnio nei teisingumas. Tuo įsitikinti labai sunku, bet tai yra aukščiausia išmintis. Jeigu į viską žvelgsime vadovaudamiesi šiuo požiūriu, tai suvoksime, jog tokie dalykai kaip teisingumas yra itin paviršutiniški. Jeigu žmogus nesupranta pats, tai šito apskritai neįmanoma suprasti. Tačiau vis tiek yra būdas eiti Keliu, net jeigu to nesupranti. Šitai pasiekama tariantis su bičiuliais. Netgi tas, kuris neperprato Kelio, regi kitus žmones iš šalies. Tai primena go žaidėjų priežodį: „Tas, kuris žiūri iš šalies, turi aštuonias akis.“ Posakis: „Mintis po minties – ir mes suvokiame savo klaidas“ taip pat reiškia, jog iškiliausias Kelias pasiekiamas tik bendraujant su kitais žmonėmis. Senovės padavimai ir knygos moko mus atsikratyti sustabarėjusio asmeninio mąstymo ir pasišvęsti senolių išminčiai.

Kartą vienas garbingo amžiaus kardo meistras štai ką pasakė: „Norėdamas perprasti mokymą žmogus privalo pereiti keletą pakopų. Žemiausioje pakopoje žmogus mokosi, tačiau iš to nėra jokios naudos, todėl jis laiko save ir kitus neįgudusiais. Toks žmogus yra niekam tikęs. Atsidūręs viduriniojoje pakopoje jis taip pat niekam tikęs, tačiau suvokia savo ir kitų trūkumus. Pasiekęs aukštesniąją pakopą jis didžiuojasi savo gebėjimais, džiaugiasi giriamas kitų žmonių, ir sielojasi dėl savo bičiulių trūkumų. Toks žmogus jau gali būti naudingas. Pasiekęs aukščiausią pakopą žmogus atrodo taip, tarsi jis nieko nežinotų.“

Tai pagrindinės pakopos. Tačiau yra dar viena, svarbesnė už visas kitas pakopa. Šiame lygmenyje žmogus suvokia tobulėjimo Kelyje begalybę ir niekuomet negalvoja, kad jo kelionė baigta.⁵ Jis tvirtai žino savo trūkumus ir niekuomet nemano, kad yra tobulas. Jo neužvaldo puikybė, o nusižemindamas toks žmogus perpranta Kelią iki galo. Pasakojama, jog kartą meistras Jagiu pastebėjo: „Aš nežinau, kaip nugalėti kitus, tačiau žinau, kaip nugalėti save.“

Visą gyvenimą kasdien mokykis. Būk protingesnis nei vakar, išmintingesnis nei šiandien. Tobulybei ribų nėra.

Tarp ritinėlių, kabėjusių ant sienos pono Naošigės namuose, buvo vienas su tokiais žodžiais: „Svarbius reikalus dera tvarkyti lengvai.“ Išvydęs tokį užrašą meistras Itėjus pridūrė: „Nesvarbius reikalus dera tvarkyti atidžiai.“ Itin svarbiais galima vadinti tik porą žmogaus darbų. Jis nesunkiai su jais susidoros, jei mąstys apie darbus visą dieną. Kalbama apie tai, jog svarbu iš anksto apgalvoti savo darbus, o tada, kai ateis laikas, nesunkiai juos nudirbti. Susidurti su sunkia užduotimi ir lengvai ją išspręsti – ne taip paprasta. Ypač jeigu iš anksto jos neapmąstei. Visuomet išlieka abejonė, ar tau pavyks pasiekti tikslą, tačiau jeigu viską iš anksto apsvarstysi, tai galėsi vadovautis posakiu: „Svarbius reikalus dera tvarkyti lengvai.“

Vienas žmogus keletą metų tarnavo Osakoje, o tada sugrįžo namo. Kai jis pasirodė vietos valdyboje, visi ten buvę susierzino, o galiausiai ėmė šaipytis, nes atvykėlis kalbėjo Kamigatos provincijos tarme. Peršasi išvada, jog žmogui, ilgai išbuvusiam Ede ar Kamigatos provincijoje, derėtų dažniau nei įprasta kalbėti gimtąja tarme.

Kai žmogus atsiduria labiau išprususių žmonių krašte, visai suprantama, kad jis linksta prie svetimų papročių, tačiau manyti savo provincijos papročius esant kaimietiškus – nepadoru ir

kvaila. Taip pat ir įtikėti, jog verta atsisakyti savų papročių ir priimti svetimus. Tai, kad gimtosios provincijos papročiai yra grubūs ir netašyti, suteikia jiems neįkainojamą vertę. Svetimų papročių mėgdžiojimas – paprasčiausias apsimetinėjimas.

Vienas žmogus pasakė šventikui Šiungaku: „Lotoso sutros sektos papročiai niekam tikę todėl, kad jie yra gąsdinantys.“

Šiungaku atsakė: „Būtent dėl gąsdinimo ji ir yra Lotoso sutros sekta. Jeigu jos papročiai būtų kitokie, tai jau būtų visiškai kita sekta.“ Išties pagrįsta mintis.

Samurai_04_bit.jpg unknown

Susirinkimo metu, kai tarybos nariai ketino paaukštinti pareigose vieną žmogų, buvo nuspręsta, jog tas asmuo nevertas užimti tokios vietos, kadangi kažkada, būdamas girtas, įsivėlė į muštynes. Vis dėlto kažkuris iš tarybos narių tarė: „Jeigu mes atsisakysime visų, kurie kartą suklydo, tai, ko gero, nesurasime reikalingo žmogaus. Tas, kuris kartą suklydo, bus žymiai apdairesnis ir naudingesnis, nes jis atgailaus. Mano manymu, šis žmogus turi užimti siūlytas pareigas.“ Tuomet kažkuris iš susirinkusiųjų pasiteiravo: „Ar jūs laiduojate už jį?“ Kalbėjęs vyriškis atsakė: „Žinoma, laiduoju.“ Tada kiti pasidomėjo: „O kodėl už jį laiduojate?“ Vyriškis tarė: „Laiduoju už jį todėl, kad šis žmogus vieną kartą suklydo. Tas, kuris niekada neklysta, yra pavojingas.“

Po tokių žodžių žmogų paaukštino pareigose.

Samurai_04_bit.jpg unknown

Kai būdavo tariamasi dėl nuosprendžio nusikaltėliams, Nakanas Kadzuma visuomet skelbdavo mažesnę bausmę nei derėtų. Tik jam buvo prieinamas šis išminties lobynas. Tuo metu nusikaltėlius baudavo keletas tarnautojų, tačiau jei ne Kadzuma, nė vienas jų nebūtų parodęs gailestingumo. Dėl šios priežasties Kadzumą vadino Pradžios meistru ir Dvidešimt penkių dienų meistru.[6](#)

Samurai_04_bit.jpg unknown

Vienas žmogus užsitraukė gėdą todėl, kad jis neatkeršijo. Dažniausiai tam, kad atkeršytum, tereikia paprasčiausiai įsiveržti į priešą buveinę ir būti nukirsdintam. Toks poelgis anaipol nėra gėdingas. Tačiau jei manai, kad pirmiausia dera užbaigti darbus, tai kerštui laiko nebeliks. Mintydamas apie tai, kiek vyrų turi tavo priešas, tik veltui švaistysi laiką ir galiausiai visiškai atsisakysi šio sumanymo.

Net jei priešas turi tūkstantį vyrų, tave lydės sėkmė, jeigu pulsai juos kupinas ryžto nukirsdinti visus iki vieno. Šitaip veikdamas tikrai nemažai pasieksi.

Prisiminus pasakojimą apie pono Asano roninų užpuolimą, peršasi mintis, kad jie didžiai klydo nepasidarę sepuku Sengakudžyje, nes po jų pono mirties praėjo pernelyg daug laiko, kol atkeršijo priešui. Jeigu tuo laiku ponas Kira būtų miręs nuo ligos, tai jie būtų pasigailėję savo poelgio. Kadangi Kamigatos provincijos žmonės pasižymi ypatinga išmintimi, jie veikia nedelsdami, nors jų poelgiai taip pat būna neapdairūs. Tą byloja skerdynės Nagasakyje.⁷

Visi šie dalykai yra tiesiogiai susiję su Samurajaus keliu. Atėjus laikui, nėra kada galvoti. Jeigu nespėjai visko apgalvoti iš anksto, tai, ko gero, užsitrauksi gėdą. Knygų skaitymas ir kitų žmonių pokalbių klausymas reikalingi tam, kad tavoji širdis prisipildytų ryžto.

Samurajaus kelias – tai visų pirma suvokimas, kad nežinai, kas tau nutiks kitą akimirką. Todėl dieną ir naktį reikia mąstyti apie kiekvieną smulkmeną. Pergalė ir pralaimėjimas dažnai priklauso nuo trumpalaikių aplinkybių. Tačiau išvengti nešlovės nesunku. Reikia tik numirti.

Net jei žinai, kad pralaimėsi, vis tiek siek savo tikslo. Tam nereikia nei išminties, nei įgūdžių. Tikras samurajus negalvoja apie pergalę ir pralaimėjimą. Jis nutrūktgalviškai puola pasitikti neišvengiamos mirties. Jeigu pasielgsi taip pat, nubusi iš sapno.

Samura_04_bit.jpg

Yra du dalykai, kurie suteršia gero tarno vardą: turtai ir šlovė. Tačiau jei tarnas gyvena nuolatiname varge, jis nepriekaištingas.

Kartą gyveno labai protingas žmogus, kuris nuolat įžvelgdavo tik blogąsias savo gyvenimo puses. Jeigu žmogus gyvena pagal tokią nuostatą, jis yra niekam tikęs. Nenutuokdamas, kad gyvenimas kupinas negandų, irgi elgiasi nevykusiai, o žmonės juo nepasitiki. O jeigu žmonės juo nepasitiki, nesvarbu, koks puikus žmogus jis būtų, vis tiek netaps nepriekaištingas. Tai irgi yda.

Samura_04_bit.jpg

Vienas žmogus pasigyrė: „Toks ir toks žmogus itin ūmaus būdo, bet aš jam tiesiai į akis išrėžiau, kad...“ To, ką jis pasakė, nederėjo sakyti, tačiau tas žmogus troško išgarsėti grubumu. Toks elgesys nevertas pagarbos, nes vis dar išduoda žmogaus nebrandumą. Samurajus gerbiamas už gerą elgesį. Kalbėtis su žmonėmis tokia maniera – tarsi įsivelti į žemojo luomo ietininkų ginčą. Tai nepadoru.

Samura_04_bit.jpg

Nedera laikytis vien tik sausų pažiūrų. Jeigu stengeisi ir pagaliau suvokei, o tada lioveisi judėti pirmyn, tai siaubingai suklydai. Iš pradžių reikia stengtis, kad įsitikintum, jog supratai

esmę, o tada ja vadovautis gyvenime. Šitaip dera elgtis nuolat. Niekada negalvok, jog pasiekei pakankamą suvokimo laipsnį. Visuomet mintyse kartok sau: „To neužtenka.“

Žmogus privalo visą gyvenimą stengtis neišklysti iš Kelio. Jis turi mokytis, nuolat tobulėti ir nepraleisti nė vienos smulkmenos. Čia slypi Kelias.

Samurai_04_bit.jpg

Štai keletas užrašytų Jamamoto Džinjemono minčių: „Jeigu perpratai vieną reikalą, tai perprasi dar aštuonis.

Apsimestinis juokas tik parodo vyro nepagarbą sau ar moters gašlumą.

Kad ir kaip kalbėtum – oficialiai ar neoficialiai – visuomet žiūrėk klausytojui į akis. Mandagiai pasisveikinti dera tik kartą, pašnekesio pradžioje, ir viskas. Kalbėti nudelbus akis yra lengvabūdiška.

Nepadoru vaikštinėti susikišus rankas į hakamos prarėžas.

Perskaičius knygą ar ritinėį geriausia juos sudeginti arba išmesti lauk. Sakoma, kad knygų skaitymas – imperatoriaus dvaro užsiėmimas, Nakano giminės samurajų priedermė – tvirtai spausti ažuolinę kardo rankeną ir siekti karinės šlovės.

Samurajus be klano ir be žirgo – apskritai ne samurajus.⁸

Kusemonas – žmogus, kuriuo galima pasikliauti.

Sakoma, kad žmogui derėtų kasdien keltis ketvirtą ryto, praustis ir susišukuoti. Valgyti tuomet, kai pateka saulė, o gultis, kai sutemsta.

Samurajus naudoja dantų krapštuką net tuomet, kai jis nieko nevalgė.

Viduje – šuns kailis; išorėje – tigro kailis.“

Samurai_04_bit.jpg

Kaip žmogui dera atsakyti, jeigu jo klausia: „Kas labiausiai padeda tapti drausmingam ir pasiekti tikslą?“ Pirmiausia reiktų sakyti: „Tam reikalinga tą patį mirksnį būti ir tyros dvasios, ir švarių minčių.“ Apskritai visi žmonės atrodo prislėgti. Tačiau, kai žmogus yra tyros dvasios ir švarių minčių, jo išvaizda taip pat gyvybinga. Kad ir ko jis imtųsi, niekada nepamirš kokio nors vieno svarbaus dalyko: ištikimybės ponui, tėvams – sūnaus pagarbos, kovos menams – drąsos. Be to, tai savybė, kuri tinka visam pasauliui.

Atrasti savyje tokią savybę itin sunku. Netgi atradus, tikrai nelengva nuolat jos laikytis. Už dabarties akimirkos ribų nieko nėra.

Samurai_04_bit.jpg

Prieš penkiasdešimt ar šešiasdešimt metų samurajai kiekvieną rytą prausdavosi, skusdavosi kaktą, įtrindavo plaukus vilgomuoju skysčiu, kirpdavosi rankų ir kojų nagus, trindavo rankas ir kojas pemza, o tada kiškiakopūščiais ir apskritai daug dėmesio skyrė tam, kad jų išvaizda būtų nepriekaištinga. Nė sakyti nereikia, kad ginklus jie taip pat saugojo nuo rūdžių: juos valydavo, blizgindavo ir pavyzdingai saugojo.

Nors atrodo, kad rūpinimasis išvaizda yra puikybės ar puošėiviškumo požymis, tai netiesa. Net jeigu žinai, kad šiandien gali žūti ir esi pasiryžęs garbingai sutikti mirtį, bet krisi mūšio lauke tinkamai nepasirūpinęs savo išvaizda, tai tik parodysi tikrojo ryžto stygių. Juk priešai tave niekins, jei pasirodysi nešvarus. Dėl šios priežasties sakoma, kad ir senas, ir jaunas privalo rūpintis savo išvaizda.

Nors tvirtini, jog tokie dalykai yra itin varginantys ir užima daug laiko, samurajaus pašaukimas reikalauja tokios aukos. Tiesą pasakius, anoks čia vargas ir laiko gaišinimas. Jeigu nuolat grūdini savąjį pasiryžimą kristi mūšio lauke ir gyveni taip, tarytum jau būtum miręs, tuomet tau puikiai sekasi darbuose ar karyboje ir tu niekuomet neužsitrauksi gėdos. Kiekvienas žmogus, kuris net sapnuose nemąsto apie tokius dalykus ir leidžia dienas tik pataikaudamas savo silpnybėms ir įgeidžiams, anksčiau ar vėliau prisišauks gėdą. Ir jeigu jis jaučiasi puikiai ir galvoja, kad toks elgesys anaipol nėra gėdingas, o visa kita nesvarbu, tai jo palaidūniški ir neišmanėliški veiksmai pridarys nemaža bėdos.

Žmogus, kuris iš anksto nepasiryžo susitaikyti su neišvengiama mirtimi, visokiais būdais stengiasi jos išvengti, tačiau jeigu jis bus pasiryžęs numirti, argi tuomet netaps nepriekaištingas? Šis dalykas reikalauja itin kruopštaus ir sumanaus požiūrio.

Be to, per pastaruosius trisdešimt metų papročiai pasikeitė. Dabar jaunieji samurajai susirenka tik tam, kad pasikalbėtų apie pinigus, išloštą ir praloštą turtą, apie paslaptis, apie naują drabužių stilių ir meilės nuotykius. Senieji papročiai byra į šipulius. Galima tvirtinti, jog anksčiau, kai žmogus sulaukdavo dvidešimties ar trisdešimties metų, jis nelaikydavo savo širdyje tokių niekingų minčių ir niekada nekalbėdavo apie tuos dalykus. Jeigu kuris atsitiktinai užsimindavo apie tokius niekus, tai buvo laikoma paprasčiausiu pašnekovo įžeidimu. Naujasis paprotys, matyt, atsirado todėl, kad žmonės ėmė skirti daugiau dėmesio savo geram vardui ir ūkio reikalams. Kokių aukštumų pasiektų žmogus, jei nepasiduotų įgeidžiui bet kokia kaina prilygti kitiems.

Apmaudu, kad šiuolaikiniai jaunuoliai taip akiai žavisi įgytais daiktais. Juk žmogus, kurio širdį valdo tik asmeninės naudos siekis, nepažįsta pareigos jausmo. O tie, kurie neturi pareigos jausmo, nežino, kas yra savigarba.

Pasak pono Itėjaus, netgi prastas kaligrafas pasieks kaligrafijos meno aukštumą, jeigu tik jis negailės pastangų ir mokysis atkartodamas geriausius pavyzdžius. Tarnas taip pat įstengs daug pasiekti, jeigu laikys pavyzdžiu geriausiąjį tarną.

Šiandien nepriekaištingų tarnų nebėra. Vadinasi, vertėtų *susikurti* tokį pavyzdį ir juo sekti. Tam prireiks susipažinti su daugybe žmonių ir iš kiekvieno jų išsirinkti tik pačias geriausias savybes. Tarkim, iš vieno žmogus – mandagumą, iš kito – drąsą, iš trečio – gražbylystę, iš ketvirto – teisingą elgesį, o iš penkto – tvirtą dvasią. Štai taip reikia susikurti sektingą pavyzdį.

Mūsų laikais mokinys, siekiantis tobulumo menų pasaulyje, perima ir atkartoja ne gerąsias, o blogąsias mokytojo savybes. Toks mokymas yra niekam tikęs. Kai kurie žmonės yra mandagūs, tačiau jiems stinga nuoširdumo. Pamėgdžiodamas tokius asmenis, žmogus paprastai nekreipia dėmesio į mandagumą ir perima tik nuoširdumo stygių. Jeigu žmogus sugeba išvelgti ir gerąsias, ir blogąsias savybes, tai jis visuomet turės sektingą pavyzdį.

Samurai_04_bit.jpg

Jeigu tau liepė perduoti kokį nors svarbų laišką ar dokumentą, tvirtai jį suspausk rankoje ir nė už ką nepaleisk, kol asmeniškai perduosi žmogui, kuriam jis skirtas.

Samurai_04_bit.jpg

Tarnas – tai žmogus, kuris išlieka budrus ir susikaupęs dvidešimt keturias valandas per parą kad ir kur jis būtų: šeimininko ar pašalinių žmonių akivaizdoje. Jeigu jis bus nerūpestingas poilsio valandomis, tai žmonės pamanytų, kad jis toks visą laiką.

Samurai_04_bit.jpg

Kad ir kokiam luomui žmogus priklausytų, jeigu jis užsiima veikla, kuri nedera jo padėčiai, tai anksčiau ar vėliau jis pasielgs kaip tikras nedorėlis ar bailys.

Samurai_04_bit.jpg

Yra daugybė žmonių, kurie laiko save visateisiais kariais tik dėl to, kad užsiima kovos menais ir renka sau mokinius. Tačiau tas, kuris stengiasi iš paskutiniųjų ir galiausiai vis tiek tampa „meno žmogumi“, išties vertas gailėsčio. Pagirtina, jeigu žmogus tobulai įvaldo kokio nors meno sritį. Paprastai asmuo, kuris garsėja kaip daugelio sričių žinovas, laikomas prasčiuoku ir apie svarbius dalykus išmano tik paviršutiniškai.

Kai šeimininkas pasakė tau kažką malonaus ar nemalonaus, o tu išklauseš jį pasišalini neištaręs nė žodžio, tai jis gali pamanyti, jog tamsta suglumai. Todėl svarbu deramai atsakyti. Tam reikia iš anksto sukaupti ryžtą.

Be to, kai paprašytas įvykdyti kokią užduotį pajusi džiaugsmą ar išdidumą, visa tai atsispindės tavo veide. Taip nutiko daugeliui žmonių. Tai itin nepadoru. Tačiau kita žmonių grupė suvokia savo trūkumus ir galvoja taip: „Aš tikras nevykėlis, tačiau manęs paprašė nudirbti šį darbą. Kaip aš susidorosiu su tokia užduotimi? Aš matau, kad šis reikalas itin rimtas, todėl privalau susikaupti.“ Nors šie žodžiai niekada nesakomi balsu, juos nesunku nuspėti iš tų žmonių išvaizdos. Toks elgesys rodo kuklumą.

Nepastovumas ir savivalė veda mus iš Kelio ir parodo mums, kad esame visiškai naujokai. Šitaip pridarome daug žalos.

Mokymasis yra geras dalykas, bet labai dažnai jis priveda prie klaidų. Čia pravartu prisiminti šventiko Konano patarimą, kuris siūlo atidžiau pažvelgti į didžiųjų žmonių darbus, jei trokštame suvokti savuosius trūkumus. Tik bėda ta, kad mes niekada to nedarome. Dažniausiai mes didžiuojamės savo nuomone ir mėgstame pasiginčyti.

Pernai tarybos posėdyje vienas žmogus nesutiko su seniūnų nuomone ir pagrasino nužudysiąs posėdžio vadovą, jeigu nesulauksiąs pritarimo. Jo pasiūlymas buvo priimtas. Pasibaigus posėdžiui jis pasakė: „Susirinkusieji pritarė labai greitai. Manau, kad jie pernelyg silpni ir nepatikimi, kad būtų geri patarėjai savo šeimininkui.“

Kai valdiškoje įstaigoje susiburia daug žmonių, o kaip tik tuomet pasirodo dar vienas lankytojas, taip pat turįs kokį reikaliuką, jis dažnai sutinkamas šaltai ar netgi piktai. Tai visiškai nepriimtina. Samurajaus elgesio taisyklės tokiais atvejais siūlo nusiraminti ir dėmesingai išklaudyti atėjusįjį. Jeigu su žmogumi bendrausime grubiai, tai mūsų elgesys bus ne ką geresnis už vidurinėsios klasės patarnautojų.

Kartais pasitaiko, jog tenka kreiptis į žmogų vienu ar kitu reikalu. Jeigu šitai kartosis itin dažnai, tai žmogui greitai pabos tavo prašymai, o pats gausi įkyruolio vardą. Todėl atliekant kažkokį darbą visuomet geriausia pasitikėti tik savimi.

Samura_04_bit.jpg

Patekus į audringą liūtį, taip pat galima šio to išmokti. Jeigu lietus prasideda netikėtai, tu stengiesi nesušlapti ir todėl pasileidi bėgti keliu namų link. Tačiau kad ir kiek saugotumeisi, atbėgęs prie namų pamatai, kad vis tiek sušlapai. Jeigu iš pat pradžių nuspręsi negreitinti žingsnio, tai vis vien permirksi, tačiau nesuglumsi. Šis suvokimas pritaikytinas visur.

Samura_04_bit.jpg

Kadaise Kinijoje gyveno žmogus, kuris labai mėgo drakonus ir todėl jo drabužiai bei baldai buvo išpuošti tų būtybių atvaizdais. To žmogaus polinkis drakonams patraukė drakonų dievybės dėmesį ir vieną dieną kino namų lange pasirodė tikras drakonas. Pasakojama, kad tas žmogelis mirė iš siaubo. Tikriausiai jis buvo iš tų, kurie svaičiojasi skambiais žodžiais, o susidūrę su tikru reiškiniu elgiasi visai kitaip.

Samura_04_bit.jpg

Kartą gyveno vienas kovos ietimi meistras. Gulėdamas mirties patale jis pasišaukė geriausiąjį mokinį ir išsakė jam savo paskutinę valią: „Aš perdaviau tau visus mūsų mokyklos slaptus kovos būdus. Jeigu pats sumanysi pasiimti mokinį, privalėsi kasdien uoliai lavintis bambukiniu kardu. Tavo meistriškumas slypi ne vien slaptų kovos būdų mokėjime.“

Be to, rengos mokytojo pamokymuose kalbama, kad likus dienai iki poetinių varžytuvių, mokinys privalo numaldyti savo protą ir uoliai mokytis eilėraščių iš rinkinio. Tai vadinama susikaupimu ties vienu darbu. Visiems vertėtų dirbti susikaupus.

Samura_04_bit.jpg

Nors „aukso vidurys“ yra laikomas visų dalykų saiku, karo veiksmuose privalu stengtis visuomet aplenkti kitus. Pagal šaudymo iš lanko taisykles, abi rankas reikia laikyti viename lygyje, tačiau tikrovėje dešinė ranka dažnai atsiduria aukščiau kairiosios. Jos bus viename lygmenyje, jeigu šaudydamas žmogus šiek tiek nuleis dešinę ranką. Padavimuose apie patyrusius samurajus pasakojama, kad žmogus mūšio lauke, norėdamas būti pranašesnis už

garsius karius, parodo begalinę drąsą. Jeigu jis dieną ir naktį ieško galimybės nukauti galingą priešininką, tai jo širdyje nebelieka vietos baimei ir nuovargiui. Šios nuostatos reikėtų laikytis ir kasdieniame gyvenime.

Samurai_04_bit.jpg

Samurajų šeimose yra tam tikros vaikų auklėjimo taisyklės. Kūdikystėje reikia skatinti drąsą, niekuomet neerzinti ir negąsdinti vaiko. Jeigu vaikas nuo kūdikystės įpras bijoti, šis „randas“ liks visam gyvenimui. Klysta tie tėvai, kurie moko vaikus bijoti žaibo, draudžia vaikščioti po tamsius užkaborius ar pasakoja siaubingas istorijas, kad tik tie liautuši verkę. Be to, dažnai koneveikiamas vaikas tampa drovus.

Svarbu vengti ugdyti blogus vaiko įpročius. Jeigu blogas įprotis įsišaknijo, kad ir kiek įtikinėtum, vaikas nepasitaisys. O dėl taisyklingos kalbos ir gero elgesio manierų pasakysiu taip: vaikus dera palaipsniui prie jų pratinti. Tegul vaikas nieko nežino apie savanaudiškumą. Jeigu šiuo požiūriu jis bus išauklėtas teisingai, tai visa kita susidėlios savaime.

Vaikas, išaugęs nesėkmingoje šeimoje, bus nepaklusnus. Tai savaime suprantama. Netgi paukščiai ir žvėrys, kai tik atkeliauja į šį pasaulį, ima mėgdžioti aplinkinių elgesį. Be to, tėvo ir sūnaus santykiai gali pablogėti dėl kvailoko motinos elgesio. Motina myli savo vaiką labiau už viską pasaulyje ir todėl linkusi užtarti, kai tėvas jį auklėja. Jeigu motina stoja vaiko pusėn, tarp jo ir tėvo sutarimas neįmanomas. Dėl savo lėkšto mąstymo moteris rūpinasi tik tuo, kad vaikas globotų ją senatvėje.

Samurai_04_bit.jpg

Žmonės kaipmat sugaus tave klystant, jeigu tik pristigsi ryžto. Be to, jeigu susitikimo metu nukreipsi dėmesį, o žmogus kažką kalbės, gali nutikti taip, jog neapdairiai vis kartosi: „Žinoma, žinoma!“, manydamas, kad pašnekovas pritaria tavo požiūriui. O žmogus kalbės visiškai priešingus tavo nuostatoms dalykus, ir aplinkiniai pagalvos, kad palaikai jo pusę. Todėl susitikimo metu net akimirksniai nevalia atitraukti dėmesį.

Kai klausaisi mano pasakojimo arba kai kažkas kreipiasi į tave, reikia būti atidžiam, kad tavęs nesugautų klystant. O jeigu kažkas mėgina įpiršti svetimą nuomonę, būtina atkreipti pašnekovo dėmesį į nuostatą, kuri, tavo manymu, yra klaidinga ir nedelsiant sugriebti vadžias į savo rankas. Netgi nereikšminguose dalykuose smulkmenos sukelia nesusipratimų. Šito nevalia pamiršti. Be to, neverta bendrauti su žmonėmis, kurie nekelia pasitikėjimo. Kad ir koks atidus būtum, anksčiau ar vėliau vis tiek suklysi, o jie suskubs tuo pasinaudoti. Jeigu nori jaustis tvirtas tokių žmonių apsuptyje, reikia įgyti nemenką patirtį.

Posakis: „Menas padeda kūnui“ tinka tik kitų provincijų samurajams. Nabešimos klano samurajai tiki, jog menas naikina kūną. Bet koku atveju, žmogus, kuriantis meną, vadinamas menininku, o ne samurajumi, kuriam, beje, vertėtų tik tokiam ir išlikti.

Jeigu žmogus tvirtai įsitikinęs, kad net menkiausias meninis gabumas yra pražūtingas samurajui, visos meno rūšys tampa beprasmės. Reikia suvokti tokius dalykus.

Paprastai užtenka žiūrėti į veidrodį ir puoselėti kūną, kad puikiai atrodytum. Tai labai svarbu. Daugumos žmonių išvaizda yra prasta, nes jie retai pažvelgia į veidrodį.

Kad išmoktum taisyklingai kalbėti, reikia lavinti savo kalbą, kai esi namuose.

Laiškų rašymo taisyklės reikalauja, kad į laišką visuomet būtų atsakoma laišku, net jeigu jis tėra vienos eilutės.

Puiku, jei tavo laiškuose juntama romi stiprybė. Be to, nepamiršk, ką išgirdo šventikas Riodzanas lankydamasis Kamigatos srityje: jeigu žmogus rašo laišką, tai tegul rašo taip, kad nebūtų gėda jį pakabinti ant sienos.

Sakoma, kad suklydus reikia nedelsiant pasitaisyti. Jeigu žmogus pasitaiso nieko nelaukdamas, tai jo klaidą visi greitai pamiršta. Tačiau jeigu jis stengiasi nuslėpti paklydimą, įvykis įgauna itin nederamą ir skausmingą prasmę. Kai žmogui išsprūsta žodžiai, kurių nedera sakyti, tačiau jis kaipmat atsiprašo, tai jie neturi blogo poveikio ir nesukelia jokių rūpesčių. Tačiau jeigu atsiranda toks, kuris priekaištuoja žmogui už klaidą, jam derėtų štai ką atsakyti: „Aš paaiškinau jums apsirikimo priežastį. Jeigu tuo netikite, ne mano bėda. Kadangi tuos žodžius ištariau atsitiktinai, priimkite juos taip, tarsi apskritai nebūtumėte girdėjęs. Antra vertus, niekam nepavyksta išvengti priekaištų.“ Taip pat niekuomet nevalia kalbėti apie kitus žmones ar slaptus reikalus. Be to, pokalbio metu visada reikia paisyti pašnekovo jausmų.

Svarbiausia kaligrafijos nuostata – vengti neapdairių judesių, nors tokiu atveju potėpiai gali atrodyti nerangūs ir sustingę. Reikia žengti dar toliau ir išmokti nukrypti nuo pavyzdžio. Ši nuostata taikytina visose gyvenimo srityse.

Samura_04_bit.jpg unknown

Ne veltui sakoma: „Jei nori pažvelgti į žmogaus širdį, susirk.“ Juk kai guli ligos patale ar tave slegia sunkumai, daugelis tų, kurie visuomet buvo draugai ar bičiuliai, išsigąsta. Kaskart pakliuvęs į bėdą, būtinai įsidėmėk, kuris iš tavo draugų apsilankė ar bent jau atsiuntė dovanėlę. Ir niekada gyvenime nepamiršk tų, kurie neapleido tavęs sunkią valandą.

Šitaip galima sužinoti daugybę dalykų apie savo pažįstamus. Šiame pasaulyje yra ir daugybė tokių, kurie pasikliauja kitais, kai tik užgriūva bėdos, tačiau vėliau jų net neprisimena.

Samura_04_bit.jpg unknown

Neįmanoma pasakyti, blogas ar geras yra žmogus vien tik pagal jo gyvenimo vingius. Sėkmes ir nesėkmes lemia likimas. Geri ir blogi poelgiai – tai žmogaus Kelias. Atpildas už gerį ar blogį – tai viso labo šventikų pamokymai.

Samura_04_bit.jpg unknown

Kartą Morooka Hikoemonas privalėjo prisiekti dievų akivaizdoje, kad jis turįs besąlygiškai atsiduoti kažkokiam reikalui. Tačiau jis tarė: „Samurajaus garbės žodis yra tvirtesnis už metalą. Kadangi aš įspaudžiau šį žodį savyje, kuo čia dėti dievai ir budos?“

Tada jo priesaika buvo atšaukta. Tai nutiko jam sulaukus dvidešimt šešerių metų.

Samura_04_bit.jpg unknown

Meistras Itėjus sakydavo: „Kad ir ko prašytumėte savo maldose, viskas išsipildys. Kadaise mūsų provincijoje neaugo grybai macutakės. Žmonės, matę juos Kamigatos provincijoje, ėmė melsti dievų, kad tie grybai augtų ir mūsų krašte. Ir štai šiandien jie išplito po visą Kitajamos provinciją. Norėčiau, kad ateityje mūsų žemėse augtų japoniški kiparisai. Kadangi šito trokštu ne aš vienas, tai spėju, kad jie greitai pasirodys. Kad taip nutiktų, melsti turi visi.“

Samura_04_bit.jpg unknown

Kai nutinka koks nors neįprastas dalykas, juokinga tvirtinti, kad tai paslaptingas įvykis ar pranašiškas ateities įvykių ženklas. Saulės ir Mėnulio užtemimai, kometų ar debesų, kurie plaikstosi it vėliavos, pasirodymas, sniegas penktą mėnesį ir žaibavimas dvyliktą – visa tai nutinka kas penkiasdešimt ar šimtą metų ir yra susiję su In ir Jang raida. Tai, kad saulė pateka

rytuose, o nusileidžia vakaruose irgi atrodytų slėpinga, jeigu nenutiktų kasdien. Bet iš tiesų saulėlydis niekuo nesiskiria nuo Saulės užtemimo. Be to, po neįprastų įvykių ar reiškinių nelaimės nutinka tik todėl, kad žmonės, pamatę, pavyzdžiui, kometa, galvoja apie artėjančią bėdą tol, kol ji iš tiesų užgriūva. Paslaptį sukuriama jų sąmonėje, o tapę tokio reiškinio liudininkais, žmonės patys prisišaukia nelaimę.

Pranašiški ženklai gimsta matančiojo lūpose.

Samurai_04_bit.jpg

Žmonės, linkę į išskaičiavimą, yra verti paniekos. Taip yra todėl, kad išskaičiavimas visuomet susijęs su sėkme ir nesėkme, o apmąstymai apie šiuos dalykus niekada nesiliauja. Mirtis laikoma nesėkme, o gyvenimas – sėkme. Tokiam žmogui mirtis nėra motais, todėl jis vertas paniekos.

Be to, mokslinčiai ir kiti į juos panašūs žmonės savo sąmojais ir kalbomis stengiasi nuslėpti bailumą ir godumą. Žmonės dažnai to nepastebi.

Samurai_04_bit.jpg

Ponas Naošigė sakydavo: „Samurajaus kelias – tai mirties siekimas. Dešimt vyrų neįstengs nugalaboti tokio ryžtingo žmogaus. Sveikas protas niekada neleis atlikti didžiųjų darbų. Reikia tapti pamišėliu ir apsėstuoju.“⁹

Jeigu Samurajaus kelyje vadovausies tik nuovoka, tai greitai atsiliksi nuo kitų. Kelyje nereikia nei ištikimybės, nei atsidavimo. Reikia tik pamišimo. O su juo drauge paprastai atkeliauja ištikimybė ir atsidavimas.“

Samurai_04_bit.jpg

Sunku suvokti prieštarinę Šidos Kičinosukės posakį: „Jeigu žmogaus vardas yra nesuteptas, o tenka rinktis, gyventi ar mirti, visuomet geriausia gyventi.“ Juk jis taip pat pasakė: „Kai tenka rinktis, eiti ar neiti, geriausia neiti.“ Galima tęsti ir toliau: „Kai nežinai, valgyti ar badauti, geriau nevalgyti. Kai tenka rinktis, gyventi ar mirti, geriausia mirti.“

Samurai_04_bit.jpg

Kai užgriūva didžiulės bėdos ar sunkumai, nepakanka vien tik nesijaudinti. Užgriuvus sunkumams, reikia drąsiai ir džiaugsmingai veržtis pirmyn. Įveikdamas kliūtis vieną po kitos tu elgsies pagal priežodį: „Kuo daugiau vandens, tuo aukštesnis laivas.“¹⁰

Samura_04_bit.jpg

Nedovanotina manyti, kad neįstengsi pasiekti to, ką pasiekė didieji meistrai. Meistrai – žmonės, o tu – taip pat žmogus. Jei nuolat manysi, kad esi prastesnis už juos, tai greitai toks ir tapsi.

Meistras Itėjus sakydavo: „Konfucijus tapo išminčiumi todėl, kad siekė mokslo jau sulaukęs penkiolikos metų, o ne todėl, kad mokėsi senatvėje.“ Tai panašu į budistų priežodį: „Jeigu yra ketinimai, bus ir nušvitimas.“

Samura_04_bit.jpg

Karys privalo visur ir visada elgtis atidžiai ir stengtis išvengti net menkausio neapdairumo. Svarbiausia, jis turi rūpestingai rinktis žodžius ir niekada nesakyti: „Aš bijau“, „Tavo vietoje aš būčiau pabėgęs“, „Kaip baisu!“ arba „Kaip skauda!“ Tokių žodžių nevalia ištarti nei pokštaujant, kai užaina noras, nei sapnuojant. Jeigu išvalgus žmogus išgirsta iš pašnekovo lūpų tokius žodžius, jis pastarąjį permato kiaurai. Todėl svarbu iš anksto rinktis žodžius.

Samura_04_bit.jpg

Kai žmogaus drąsa įsiskverbia iki pat sielos gelmių ir kai ryžto netemdo abejonės šešėlis, tada reikiamu laiku jis įstengs žengti teisingą žingsnį. Priklausomai nuo susiklosčiusios padėties tai išduoda jo elgesys ir kalba. Žmogaus žodžiai ypač svarbūs. Jie neturėtų atskleisti žmogaus sielos gelmių. Apie žmogaus sielą aplinkiniai sprendžia pagal jo kasdienes darbus.

Samura_04_bit.jpg

Kai ėmiau eiti tarno pareigas, niekada nesėdėjau sudėjęs rankų nei namuose, nei kitur. Niekada nepradėdavau pokalbio, jeigu reikalą įstengdavau sutvarkyti be žodžių. Priešingu atveju vis tiek stengdavosi į kiekvieną žodį sutalpinti dešimties paprastų žodžių jėgą. Šitaip elgdavosi ir Jamadzakis Kurandas.

Samura_04_bit.jpg

Sako, kad netgi nukirsdinus žmogui galvą, jis dar gali atlikti kažkokius veiksmus. Tą patvirtina Nitos Jošisados ir Ono Dokeno mirties istorijos. Juk ką sugeba vienas žmogus, tą geba ir kiti! Mitanis Džiokiu pasakė: „Net jeigu žmogus serga mirtina liga, jis vis tiek gali

išgyventi dar dvi ar tris dienas.“

Samurai_04_bit.jpg

Senoliai byloja, kad žmogus privalo apsispręsti įkvėpęs ir iškvėpęs septynis kartus. Ponas Takanobu pasakė: „Jeigu apmąstymai truks ilgiau, išdava bus apgailėtina.“ Ponas Naošigė tvirtino: „Jeigu darbai dirbami vangiai, tai septyni iš dešimties bus nudirbti nevykusiai. Karys viską daro greitai.“

Kai tavo protas blaškosi tai šen, tai ten, apmąstymai niekuomet nevirš teisingomis išvadomis. Tik būdamas tvirtos, skaisčios ir nemirtingos dvasios žmogus įstengs protingai nuspręsti įkvėpęs ir iškvėpęs septynis kartus. Tačiau tam jis privalo būti ryžtingas ir pasirengęs nušluoti visa savam kelyje.

Samurai_04_bit.jpg

Jeigu reikia įspėti šeimininką, bet tavo padėtis neleidžia to padaryti, ištikimybė liepia tau susirasti tinkamo luomo žmogų, kuris padėtų šeimininkui išvengti klaidos. Kad įstengtum šitai padaryti, privalu gražiai sutarti su kitais žmonėmis. Jeigu žmogus taip elgiasi siekdamas naudos, tai jis paprasčiausiai jiems pataikauja. Sutarti su kitais dera tik vardan klanu gerovės.

Jeigu žmogus *elgis* būtent taip, jam tikrai pasiseks.

Samurai_04_bit.jpg

Blogi santykiai tarp buvusio ir dabartinio valdovų, tarp tėvo ir sūnaus, tarp vyresniojo ir jaunesniojo brolių yra savanaudiškumo apraiška. Tą įrodo paprastas dalykas: tokio pobūdžio blogų santykių nėra tarp šeimininko ir tarno.

Samurai_04_bit.jpg

Nedera nusivilti, jeigu tau įsakė tapti roninu. Žmonės pono Kacušigės laikais sakydavo: „Jeigu nebuvai roninas mažiausiai septynis kartus, tai nebūsi ir geras tarnas. Septyniskart puolei, aštuoniskart pakilai.“

Tokie žmonės kaip Narutomis Hiogas buvo roninai septynis kartus. Jie primena tas lėles, kurios pargriuvusios pačios atsikelia. Kartais šeimininkas atleidžia tarną, kad jį išbandytų.

Samurai_04_bit.jpg